

Autor prezentacji:

Agnieszka Kaczyńska – nauczyciel historii
i wos

Co znaczy być wolnym?

Lekcja o znaczeniu i rozumieniu
wolności
dla człowieka i Ojczyzny

CUD NAD WISŁĄ - 1920
BITWA WARSZAWSKA

Z MIŁOŚCI DO WOLNOŚCI

OBCHODY 100 ROCZNICY
BITWY WARSZAWSKIEJ

PROJEKT

realizowany
w Zespole Szkół nr
78 im. Ewy Szelburg-
Zarembiny w Instytucie
„Pomnik-Centrum Zdrowia
Dziecka” w ramach programu:
„Warszawskie Inicjatywy
Edukacyjne” finansowanego
przez Biuro Edukacji
Urzędu m.st. Warszawy
przy wsparciu
Stowarzyszenia
„CENTRUŚ”.

WYSTAWY

WARSZTATY

LEKCJE OTWARTE

QUIZY, ŁAMIGŁÓWKI, KRZYŻÓWKI

Ja, chociaż mała
czuję się wolna.
Biegam, gdzie chcę
i jestem szczęśliwa.

Oprócz tych szczęśliwych
chwil, w których spotykasz się
ze mną – mniem, mniem. To ja
jestem wolnym kotem i mogę
robić to na co przyjdzie mi
ochota.

To człowiek jest prawdziwym królem zwierząt, bo w każdej chwili może odebrać wam wolność. Mnie nikt jej nie odbierze.

Przy mnie, koteczku, to ty nic nie znaczysz. Prawdziwie wolnym jestem ja. Nie bez przyczyny nazywają mnie królem zwierząt.

Wolność człowiekowi
może odebrać drugi
człowiek.

„Wolność człowieka kończy się tam, gdzie zaczyna się wolność drugiego człowieka.”

Alexis de Tocqueville

„Wolności jednostki nie da się oddzielić od wolności wszystkich innych ludzi.”

„Nie ma wolności bez odpowiedzialności i bez umiłowania prawdy.”

Jan Paweł II

Wolność to pełnia życia,
a pełnia życia to szczęście.

Wolność to prawo wyboru.
Wolność to bieg przed siebie.

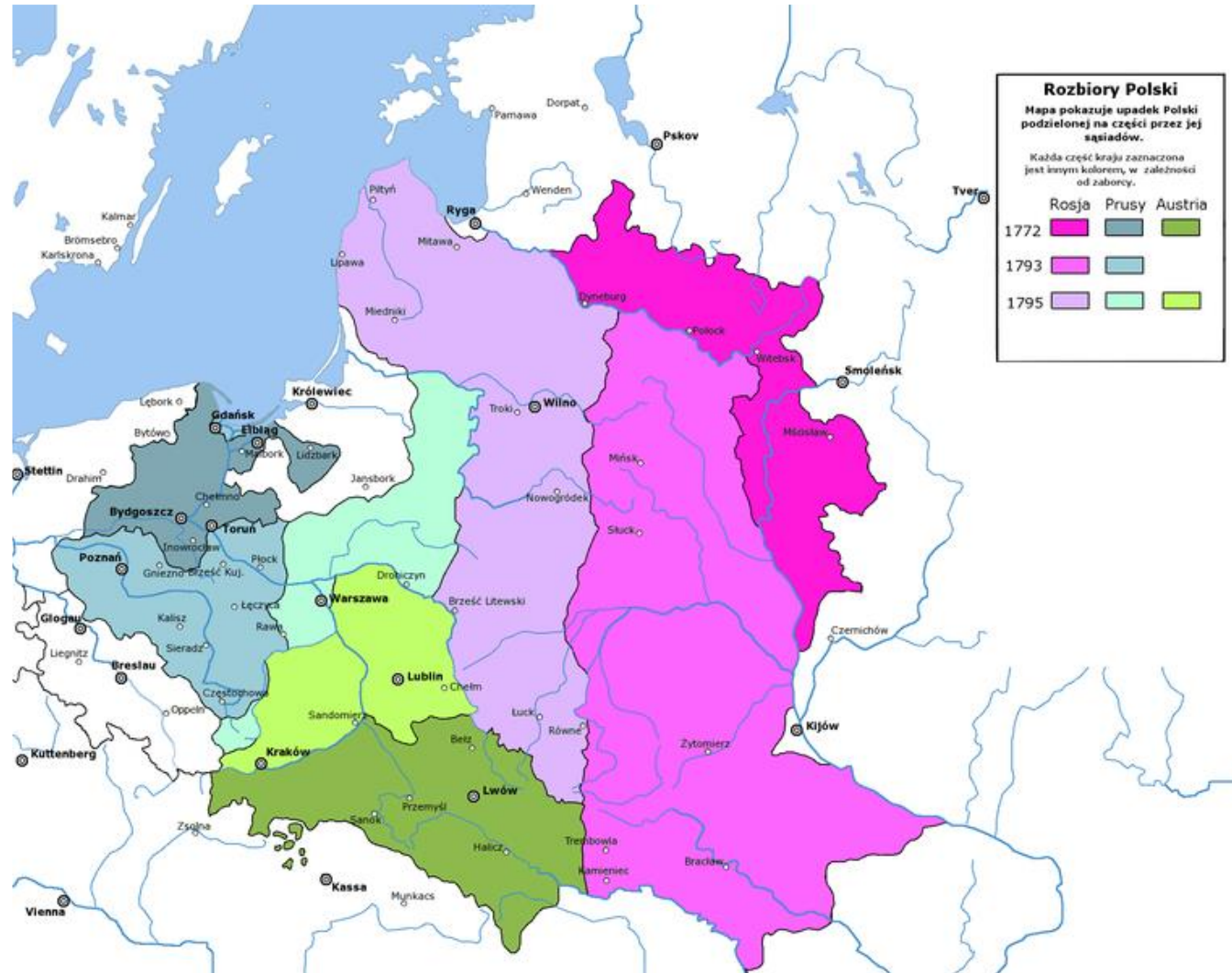
Wolność to świat bez wojny.
Wojna to Martwe Morze.
Wolność jest jak Ocean
Spokojny, jak wiatr od Tatr
i Bielik Orzeł.

WOLNOŚĆ TO:

- **NIEPODLEGŁOŚĆ**
- **SUWERENNOŚĆ**
- **NIEZAWISŁOŚĆ**
- **NIEZALEŻNOŚĆ**
- **SWOBODA**
- **SAMOSTANOWIENIE**

Pod koniec XVIII wieku trzy sąsiadujące z nią państwa – Prusy, Austria i Rosja podzieliły między siebie terytorium Polski.

Przez 123 lata państwo polskie nie istniało na mapie Europy. Zaborcy robili wszystko, by ograniczyć język, wymazać tradycję i kulturę Polaków. Polacy wiele razy chwyтали za broń, żeby odzyskać niepodległość, ale sojusz trzech zaborców udaremniał wszystkie próby. Mimo to Polacy zachowali swoją tożsamość dzięki twórcom kultury, politykom, społecznikom i duchownym, oraz tysiącom zwykłych ludzi, którzy kultywowali pamięć o utraconej ojczyźnie.

Wojciech Kossak, Olszynka Grochowska.

Najbardziej krwawa bitwa powstania listopadowego. Miała miejsce 25 lutego 1831 roku

Józef Chełmoński - Epizod z powstania 1863 roku

I wojna światowa 1914 – 1918.

Dopiero Wielka Wojna spowodowała, że nasi zaborcy znaleźli się po różnych stronach. Niemcy i Austro-Węgry walczyły przeciwko Rosji. Józef Piłsudski i inni działacze niepodległościowi słusznie uważali, że spór pomiędzy zaborcami da szansę Polsce na wywalczenie niepodległości. Choć Polacy musieli walczyć w armiach zaborców, sytuacja międzynarodowa po raz pierwszy od ponad wieku stwarzała szansę na odrodzenie Polski.

Bitwa pod Kościuchnowką 4–6 lipca 1916 roku

Józef Piłsudski w okopach na Wołyniu

https://www.youtube.com/watch?time_continue=15&v=k24j4F2o9w&feature=emb_title

11 listopada 1918 r - odzyskanie Niepodległości

Przyczyny:

- klęska Niemiec i Austro-Węgier w wyniku I wojny światowej,
- osłabienie Rosji

Skutki:

- objęcie przez Józefa Piłsudskiego funkcji Naczelnika Państwa,
- powstanie II Rzeczypospolitej

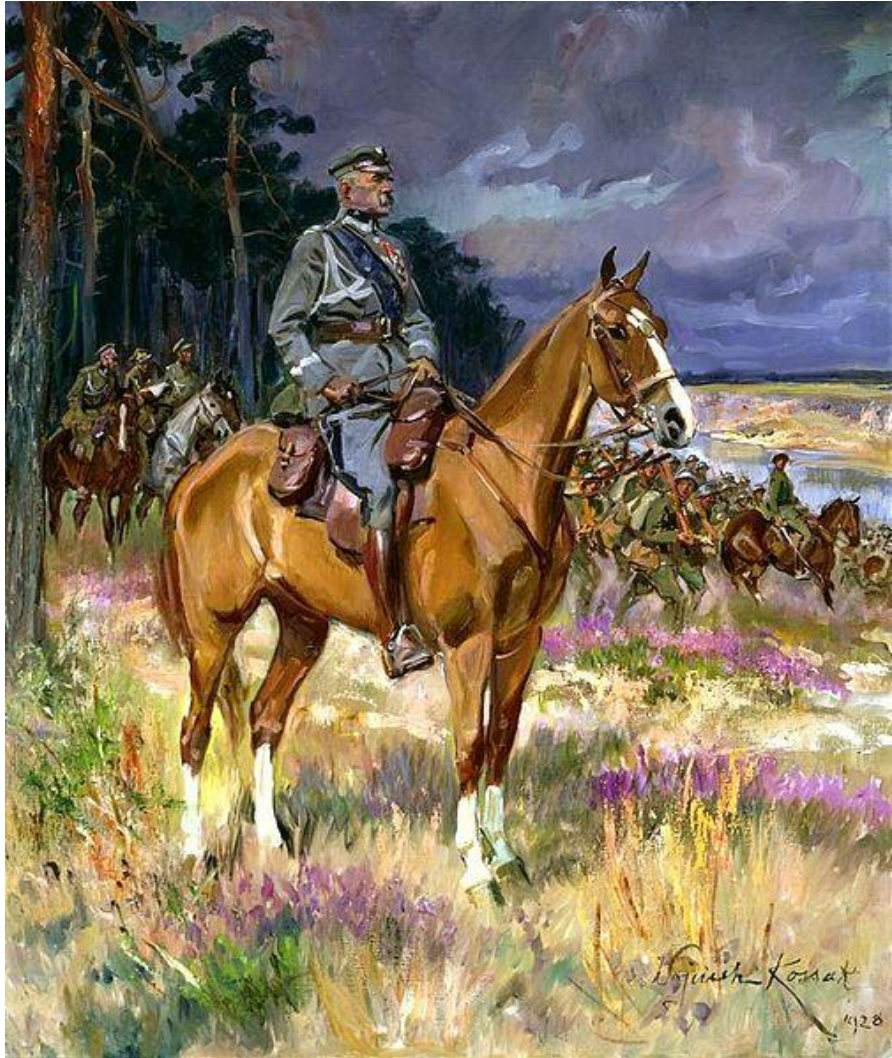
W 1918 roku Polska po 123 latach odzyskała
niepodległość.

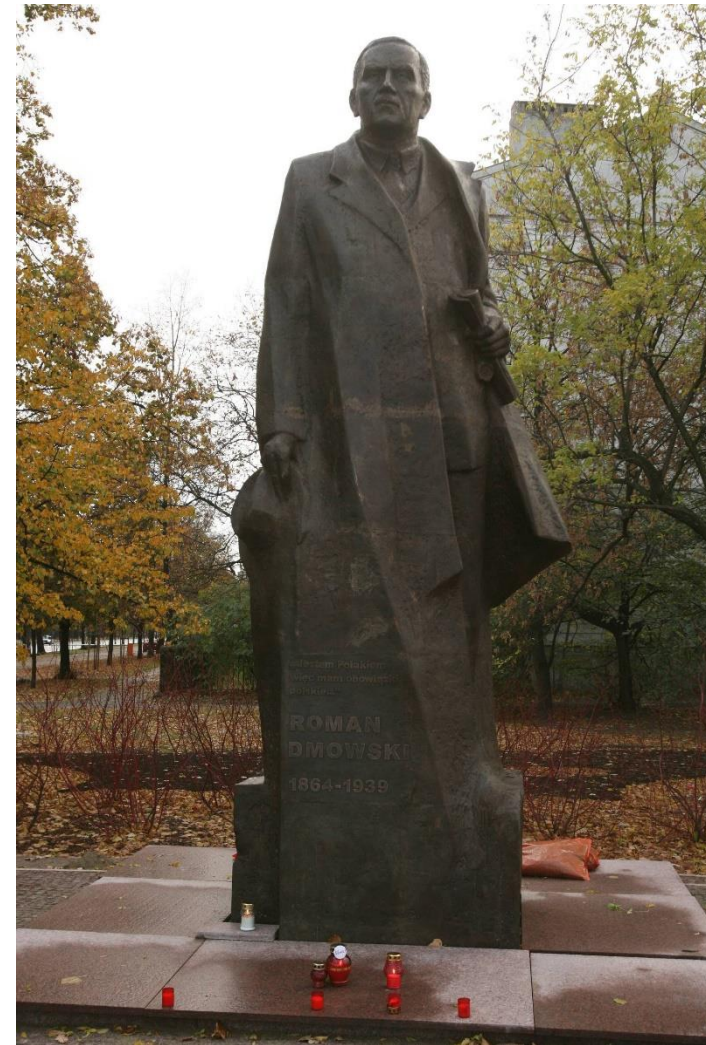
Niepodległa

Józef Klemens Piłsudski (1867-1935) – współtwórca niepodległej Polski. Dowódca Legionów Polskich, Naczelnny Wódz Armii Polskiej, Naczelnik Państwa, Marszałek Polski, dwukrotny premier II RP.

Wojciech Kossak: Marszałek Józef Piłsudski na "Kasztance"

Roman Stanisław Dmowski (1864 – 1939) – polski polityk i działacz niepodległościowy, publicysta polityczny, współzałożyciel Narodowej Demokracji (endecji, ruchu narodowego), główny ideolog polskiego nacjonalizmu.

Pomnik Romana Dmowskiego w Warszawie

Rząd Jędrzeja Moraczewskiego po zaprzysiężeniu 18 listopada 1918.

Od lewej siedzą: Stanisław Thugutt, **Jędrzej Moraczewski**, **Józef Piłsudski**, Leon Supiński i Leon Wasilewski

Józef Piłsudski z Ignacym Paderewskim (wybitnym pianistą i kompozytorem, działaczem niepodległościowym, premierem Polski od stycznia 1919 roku).

Walka o granice II Rzeczypospolitej

1918 - 1922

- **Powstanie wielkopolskie:**

27 grudnia 1918 – 16 lutego 1919

Przyczyna: dążenia niepodległościowe Polaków

Wynik: zwycięstwo powstańców; przyłączenie Wielkopolski do Rzeczypospolitej Polskiej

- **Walki polsko – ukraińskie o Lwów**

1 listopada 1918 – 14 maja 1919 roku – w obronie miasta brały udział dzieci i młodzież zwane Orłętami Lwowskimi; zakończyły się zwycięstwem Polaków.

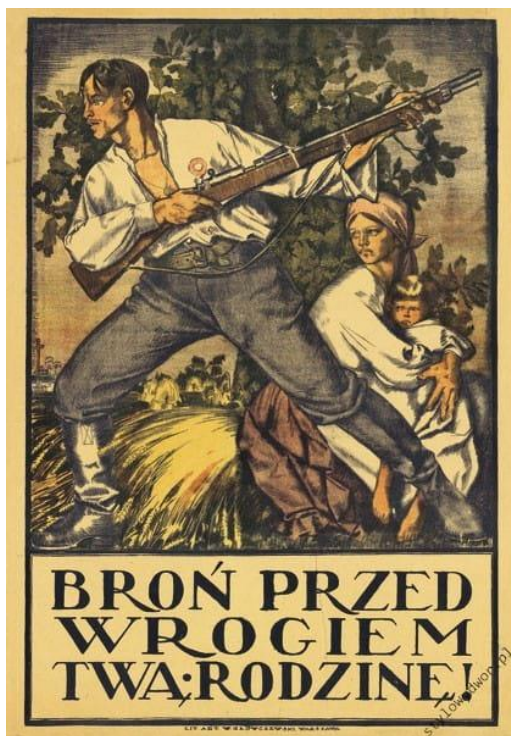
- **Trzy powstania śląskie:**

1919, 1920, 1921 – zakończone włączeniem części Górnego Śląska do Polski.

- **Wojna polsko – bolszewicka 1919–1920** (pokój podpisano 18 marca 1921r. w Rydze)
zwycięstwo w Bitwie Warszawskiej w 1920 roku.

Wschodnia granica ukształtowała się głównie w walce z Rosją radziecką w latach 1919-1920.

Bolszewicy, którzy przejęli władzę w Rosji starali się za wszelką cenę swoje idee przenieść do Europy zachodniej. Po początkowych sukcesach wojsk polskich, nastąpiła kontrofensywa wojsk bolszewickich. W 1920 roku Armia Czerwona podeszła pod Warszawę. Wielki zryw narodowy i dobry plan Piłsudskiego przyniósł zwycięstwo w Bitwie Warszawskiej i odsunął zagrożenie rosyjskie od Polski. Wojna zakończyła się zwycięstwem taktycznym Polski i podpisaniem traktatu ryskiego 18 marca 1921 roku.

Wojna polsko-bolszewicka 1919-1920

(traktat pokojowy zawarto w Rydze 18 marca 1921).

Jej najważniejszymi epizodami militarnymi były:

- **wyprawa kijowska** (25 kwietnia – 7 maja 1920),
- **Bitwa Warszawska** (13–16 sierpnia 1920),
- **kontruderzenie znad Wieprza** (16 sierpnia 1920),
- **Bitwa pod Zadwórzem** (17 sierpnia 1920)
- **bitwa pod Komarowem** (31 sierpnia 1920)
- **bitwa nad Niemnem** (20–26 września 1920).

Określ, jakich walk o granice dotyczą te ilustracje?

Przyjazd Ignacego Paderewskiego do
Poznania 26 grudnia 1918 roku

1918
1919
Chwała Powstańcom

Wystawione wojsko: ~ 100 000
Zabitych: ~ 2000
Zdobyte terytorium: ~28,1 tys. km² (7% ziem JIRP)
Dni walki: 52

Wojciech Kossak

Orleńta – obrona cmentarza Wojciech Kossak

<https://www.youtube.com/watch?v=Fo-EjNzZs2k>

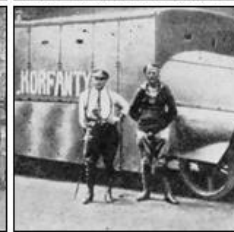
RODACY!

Górny Śląsk stanął cały w ogniu! Bracia nasi po raz trzeci chwycili za broń, by zrzucić z siebie pęta niemieckie. Ci sami sędziowie z zachodniej Europy, którzy i nasz Śląsk Cieszyński pokrajali, chcą Górny Śląsk i polski lud na wieki wprzągnąć w jarzmo niewoli. To krzywda o pomstę wołająca! Cała Polska protestuje przeciw niej.

Czy Wy ŚLĄZACY możecie pozostać głusi na krzywdy swych braci? To byłoby niegodne człowieka i Polaka.

I nam trzeba głośno przeciw nowemu gwałtowi protestować.

A więc jak jeden mąż zjawcie się na

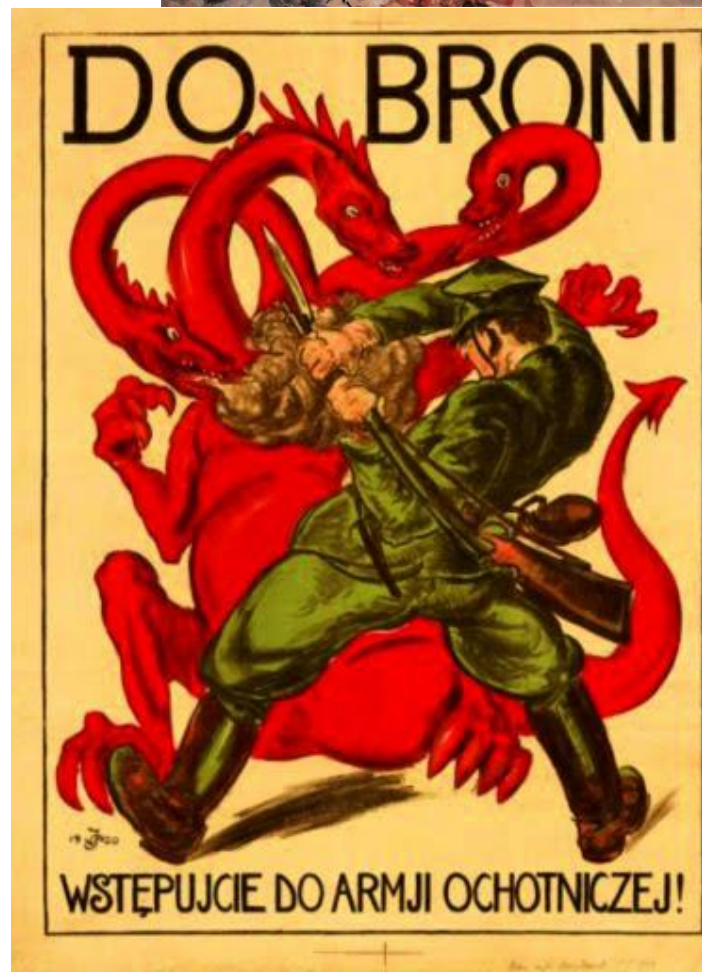
Marszałek Józef Piłsudski dokonuje przeglądu oddziałów w Mińsku.

Bitwa pod Zadwórzem

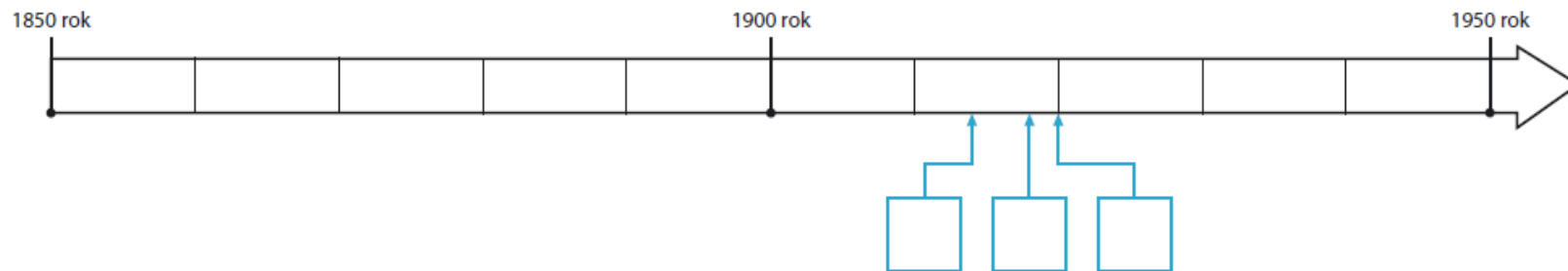
"Cud nad Wisłą" - obraz Jerzego Kossaka.

Popatrz na mapę: wymień największe miasta II RP, z kim jakimi państwami graniczyła Polska po ukształtowaniu się granic?

Przyjrzyj się zamieszczonej osi czasu. Następnie wykonaj polecenia.

Praca z osią czasu

- Zamaluj dowolnym kolorem na osi czasu okres życia Józefa Piłsudskiego.
- Umieść na osi czasu litery odpowiadające poszczególnym wydarzeniom.

- A wybuch I wojny światowej
- B Bitwa Warszawska
- C odzyskanie przez Polskę niepodległości

Odpowiedz na pytania związane z jednym z polskich świąt narodowych.

- Jak nazywa się święto obchodzone w Polsce 11 listopada?

- Jakie wydarzenie jest upamiętniane przez to święto?

Dziękuję